

Et stort og velgennemtænkt skridt for skovenes biodiversitet - hørings svar til forslag til udpegning af skov til biodiversitetsformål

Indledning

DN vil meget gerne starte med at rose Naturstyrelsen for en usædvanlig videnbaseret, åben og inddragende proces omkring de nye urørte skove og anden biodiversitetsskov. Heldagsseminaret i Nødebo, som satte fokus på den kommende indfasning af skovene, var også usædvanlig veltilrettelagt, så de 80 deltagere fra alle dele af branchen fik ny viden og nye perspektiver gennem forskningspræsentationer, gruppediskussioner i felten (hele seks velvalgte typer af skov) og tre afsluttende paneldebatter.

Der vil også fremadrettet være utrolig meget læring at uddrage af arbejdet med de nye biodiversitetsskove, og vi håber, at Naturstyrelsen vil gøre sit bedste for at sprede erfaringerne til andre offentlige skovforvaltere og til private skovejere, som gerne vil være med til at bevare og udvikle skovenes biologiske værdier.

Udpegningen er virkelig et godt skridt fremad for biodiversiteten, selv om forskerne samstemmende peger på, at der samlet set ligger endnu vigtigere værdier og venter på opmærksomhed i de private skove, og at arealet samlet set skal op på et absolut minimum af 75.000 ha, hvis rigtigt udvalgt og forvaltet. Udenfor scopet af denne høring, vil DN derfor påpege behovet for kortlægning af de private skove med særlige naturmæssige værdier.

Skovene er udvalgt på baggrund af usædvanlig omfattende rådgivning fra relevante forskergrupper og på basis af nye analyser af artsforekomster og feltregistrering af naturmæssigt værdifulde skove. Udvalget stemmer i høj grad overens med forskeranbefalingerne. Nogle afvigelse og ændringer kommenteres nedenfor, og en række lokale kommentarer knyttes også til visse af områderne.

Denne høring handler muligvis primært om selve udvalget af områderne og deres afgrænsning. DN forholder sig dog også til indfasningen og forvaltningen af områderne, som den beskrives i rapporten "Udpegning af skov til biodiversitetsformål"¹.

¹ Naturstyrelsen (2018): Udpegning af skov til biodiversitetsformål. Miljø og Fødevarer Ministeriet. Naturstyrelsen Januar 2018. 38. s. <http://naturstyrelsen.dk/media/230860/udpegning-af-skov-tilbiodiversitetsformaal-02-02-2018-final.pdf>.

Hugst frem til forvaltningsplanerne er klar

Naturstyrelsens rapport (s. 36) beskriver midlertidige retningslinjer for hugst frem til der er udarbejdet forvaltningsplaner for de enkelte områder (forventeligt i løbet af 2019). **Et totalt hugststop for de pågældende skove i den korte tid til der er kommet helt styr på den mulige/mest hensigtsmæssige forvaltning ville naturligvis være at foretrække, set fra DN's side!**

Der står, at det i forbindelse med hugstplanlægningen vurderes, hvorvidt der i konkrete bevoksninger med et særligt højt naturindhold helt bør undlades hugst i denne fase. **DN vil kraftigt anbefale, at alle kortlagte særligt værdifulde skove (§25-skov) per automatik fritages for hugst, og det samme bør gælde alle kortlagte EU-skovnaturtyper samt alle træer over 160 år** (sidstnævnte var en generel anbefaling af Gunnar Isacsson, svensk insektekspert på seminaret).

Når det er sagt, er det trods alt positivt, at der er lavet nogle retningslinjer for denne første overgangsfase. Det er i de fleste bevoksninger ikke foruroligende, at der må fældes 25 % af vedmassen. Det kan dermed kun være i meget spredte bevoksninger at kravet om at efterlade mindst 20 gamle træer per ha kommer i spil. **Det er naturligvis meget væsentligt, at alle de gode biodiversitetstræer, gerne af forskellige hjemmehørende arter og gerne også de små, gamle undertrykte træer, med mange potentielle levesteder altid efterlades.**

Det er spørgsmål, om det ville være smart at vente med at begynde at skade træer for at ælde dem indtil de endelige planer er på plads? Generelt bør sunde træer med "glat bark" vælges til at beskadige for at undgå at slå allerede biologisk værdifulde træer ihjel for hurtigt. DN bakker op om aktiv ældning eller aflivning (?) af udvalgte træer for at skabe mikrohabitater i træerne, dvs. levesteder, herunder fremme udviklingen af dødt ved; dog helst som træer, der dør langsomt og gerne også mange, som står oprejst et stykke tid, efter at de er gået ud.

Indfasning

Skovene i Danmark er mildest talt ikke særlig naturlige i dag. Måske kan man slet ikke tale om naturlige skove i Danmark, hvor menneske kom før skoven og altid har påvirket den i en eller anden grad. **For at opnå mere naturlige skove, som fungerer bedre som levesteder for skovtilknyttede arter, er det i dag ikke tilstrækkeligt med passiv bevaring, men kræver også aktiv "dyrkning" eller fremme af biodiversitet.** Det er rigtig godt at få fokus på de naturlige processer i et skovøkosystem og de økologiske sammenhænge mellem forskellige naturtyper.

Det er et stort plus med hele denne proces i regi af Naturpakken at få sat ord på hvordan struktur og naturkvalitet kan genoprettes i produktionsprægede skove. Det har (og er til dels stadig) et vidnehul både på akademisk og praktisk niveau. **Derfor er det også så utrolig vigtigt, at der bliver fundet penge til at lave baseline- og opfølgingsstudier samt dokumentation af indgrebene, for at alle parter kan blive klogere og forvaltningen ved behov kan justeres for at styre bedst muligt mod formålet. Politikerne bør afsætte en ekstrabevilling til dette, hvis ikke en fond åbner pengekasen.**

Der er to store spørgsmål omkring indfasningen på henholdsvis 5, 10 og 50 år for anden biodiversitetsskov, urørt skov i løvskovsegnene og urørt skov i nåleskovsegnene:

- hvilke tiltag (eller fravær af tiltag) gavner biodiversiteten bedst, både i kortsigtet overlevelse og i langsigtet værdi som forholdsvis naturligt økosystem.
- hvordan kan de økonomiske krav opfyldes, så de gavner mest og skader mindst? Hvordan udmøntes indtjeningskravene helt specifikt?

DN har på vegne af en mangehovedet skare af naturinteresserede borgere et stort ønske om åbenhed om begge disse spørgsmål. Vi ser frem til at følge de egentlige retningslinjer for forvaltningen, som efter planen skal komme inden sommeren. Foreløbig er især det forventede udtag af økonomiske værdier temmelig uklart. DN har derfor ikke en endelig mening om, hvor "ondt det gør på biodiversiteten", men håber på, at der findes så mange synergier med at skabe bedre strukturvariation og fremtidige mulige levesteder i bevoksningerne, at det ikke er nødvendigt at fælde så meget af rent økonomiske grunde, at biodiversitetspotentialet forringes væsentligt.

Det er vigtigt at finde specifikke løsninger, som passer den lokale biodiversitet. Derfor er det udmærket, at der laves lokale forvaltningsplaner som implementerer de generelle retningslinjer.

Rammerne for forvaltning af urørt skov

De overordnede rammer for forvaltningen af henholdsvis urørt skov og anden biodiversitetsskov, som præsenteres på side 16 og 17 i rapporten blander indfasning og senere forvaltning sammen. Eftersom der er klare forskelligheder i bl.a. indtjeningskravene i de forskellige faser, ville det være mere overskueligt at dele rammerne/retningslinjerne op i to forskellige sæt.

Det er rigtig godt omsider at få blødt op på tolkningen af urørt som helt urørlig, så længe formålet blot er biodiversitet. **Urørt skov vil også give helt nye og spændende naturoplevelser, som vi ikke er forkælede med i Danmark, og desuden er urørt skov godt for de usynlige fortidsminder, som får lov at ligge i fred for maskiner. Urørt skov vil også gavne klimaet ved at beholde og forøge et stort lager af kulstof i både levende og død biomasse samt i jorden. Urørt skov som endnu ikke er i en økologisk ligevægt fungerer som "sink" for atmosfærens kulstof, hvilket giver negative udledninger, som er ekstremt vigtige frem mod 2100.**

DN anbefaler, at rammen omkring fældning af træer i de urørte skove af hensyn til friluftslivet skærpes, så det tydeligt fremgår, at det kun må ske efter nøje afvejning mod biodiversitetsværdi, alternativer og ikke må overdrives. DN er generelt enig i, at der kan fældes træer i en urørt skov, hvis det har et entydigt biologisk formål, men forudser også at det kræver en del information for ikke at forvirre og skuffe borgere, som forventer i hvert fald trævegetationen urørt.

Det er fornuftigt at tillade bekæmpelse af invasive arter. Umiddelbart gælder det samme for at sikre gunstig bevaringsstatus i skovhabitatnatur, men DN konstaterer, at der tilsyneladende ikke er en forankret dansk metode til vurdering af bevaringsstatus og at Danmark stadig ikke har udpeget de typiske arter for skovtyperne, som er vigtige i vurderingen af bevaringsstatus.

Der fokuseres på at hjælpe truede arter i tilbagegang. Det må være en god prioritet, men der er behov for også at hjælpe truede arter i fremgang, så længe de stadig er truede.

Stort plus for fokus på at genoprette naturlige vandstandsforhold. Det er et af de allervigtigste virkemidler til højere biodiversitet og mere naturlige skove, bl.a. fordi det bringer lys og dødt ved med sig.

Hvorfor er det kun i indfasningen, at der i nåletræsplantagerne kan indplantes hjemmehørende arter, når det skal være tilladt også efter indfasningen i løvskov (ok, det er langt ude i fremtiden for nåletræsplantagerne, men alligevel).

Brugen af maskiner bør begrænses yderligere efter indfasningen, så det kun er i strengt nødvendige tilfælde at tunge maskiner bruges frem for manuelle redskaber.

Det bør fremgå, at aske og kalk heller ikke må spredes i skoven.

Angående jagt: Vil det være biologisk hensigtsmæssigt at ændre på den nuværende jagt i områderne? Er der lavet en analyse af jagtens effekter på den langsigtede biodiversitet i de nye store områder dedikeret til dette formål? I retningslinjerne står der blot, at jagt kan afholdes.

Bør det tillades at lave små, midlertidige hegninger i områder med meget hjortevildt for at få mere løvtræ og buske i underskoven?

Rammerne for forvaltning af anden biodiversitetsskov

Gentagelse:

De overordnede rammer for forvaltningen af henholdsvis urørt skov og anden biodiversitetsskov, som præsenteres på side 16 og 17 i rapporten blander indfasning og senere forvaltning sammen. Eftersom der er klare forskelligheder i bl.a. indtjeningskravene i de forskellige faser, ville det være mere overskueligt at dele rammerne/retningslinjerne op i to forskellige sæt.

Anden biodiversitetsskov risikerer at blive et uægte barn i dansk naturforvaltning, hvis definitionen ikke skærpes. Det er helt generelt uhensigtsmæssigt at blande kommerciel træproduktion ind i en skov, som har biodiversitet som hovedformål ifølge Naturpakken og skal forvaltes målrettet til fordel for biodiversiteten. DN mener, at det bliver en stor udfordring at definere og gennemføre den "nedsatte træproduktion" på en måde, som ikke i al tid fremover vil resultere i konflikter og forvirring. Rammerne ligner meget de, som fandtes for plukhugst, som man dog netop har konstateret ikke har givet det ønskede biologiske resultat? Ganske vist er kravet til efterladelse af træer (15 per ha) dog noget højere, men DN anser ikke, at det er tilstrækkeligt til at sikre at området forvaltes med biodiversitet som hovedformål.

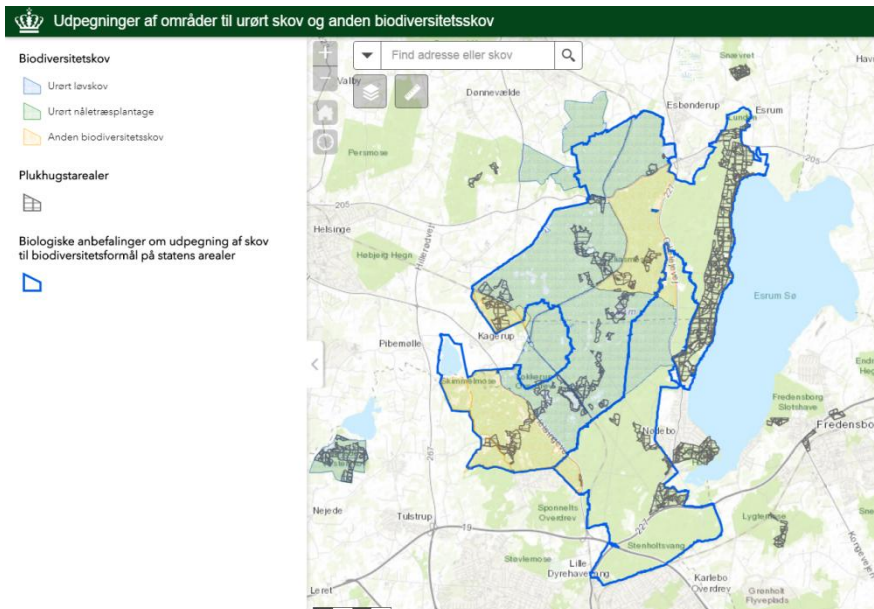
I sætningen "Træer skoves med biodiversitet for øje" er det meget væsentligt, om der sættes et "kun" eller et "så vidt muligt" ind. Det bør i hvert fald gøres tydeligere, for så længe der også er kommerciel træhugst kan hugsten vel desværre ikke kun begrænses til "entydige biologiske formål".

Også hjemmehørende buske bør søges opretholdt. Samme kommentar om truede arter, aske/kalk og jagt, som under punktet urørt skov ovenfor.

Konsekvensvurdering af slettet plukhugst på 1.700 ha

DN forventer, at Naturstyrelsen gennemfører en konsekvensvurdering af at slette den hidtil gældende udpegning til plukhugst på de 1.700 ha, som havner udenfor de udpegede skove i regi af Naturpakken. Søskoven i Gribskov var anbefalet til udpegning, men er ikke med i det nuværende udvalg. Området indeholder en stor andel områder med plukhugst, som nu i hvert fald ifølge denne rapport tillades overgå til almindelig naturnær skovdrift, som indeholder en del naturhensyn, men ikke er tilstrækkelig til at bevare særligt værdifulde biotoper. To arealer er udpeget i denne omgang alene for at sikre nogle værdifulde plukhugstarealer (ifølge rapporten s. 32), Nejede Vesterskov og Augustenborg Skov. Det viser behovet for at kigge på alle de slettede plukhugstarealer.

DN er rimelig enig i, at en del af de gamle plukhugstudpegninger overordnet set ikke har givet tilstrækkeligt på biodiversitetskontoen og til dels er indhentet af naturnær skovdrift og certificeringerne. Men det er et relativt stort areal set i lyset af, at kun en meget begrænset del af de danske skove der er pålagt specifikke biodiversitetshensyn, og at alle skovnaturtyper er i stærkt ugunstig bevaringsstatus. På visse arealer, hvor hugsten faktisk har været yderst skånsom gennem lang tid, kan det have særdeles store negative konsekvenser, hvis den til enhver tid mest økonomisk optimale naturnære skovdrift gennemføres. Ligger nogle af områderne i Natura 2000-områder? Måske oven i købet i naturtyper? Det kan jo også være i områder med skovnaturtype udenfor Natura 2000-områderne. Eller i kortlagte områder med naturmæssigt særligt værdifulde skove (§-25), som der ikke er nogen tilstrækkelig beskyttelse af i dag? En sådan ændring i driften kalder på en konsekvensvurdering.

En meget stor del af Søskoven i Gribskov har hidtil været udlagt til plukhugst, men overgår nu tilsyneladende til almindelig naturnær skovdyrkning. DN anbefaler en konsekvensvurdering.

Klimaaspekter

Der er mange forskellige klimaaspekter af udpegningen til urørt skov og anden biodiversitetsskov. Både når det handler om kulstoflager over tid i levende og død biomasse samt i jorden, og hvis man medtager klimaeffekter af træ til produktion (fremadrettet i anden biodiversitetsskov og som "business as usual"-scenarie). Hertil kommer effekterne af at ændre på vandstandsforholdene, både med hensyn til kulstof i organisk materiale, men også udledning af metan og lattergas. **Disse forhold fortjener også en konsekvensanalyse.** Formålet med udpegningen og den kommende forvaltning er ret entydig biodiversitet, hvilket er velvalgt og legitimt, men en konsekvensanalyse kan være med til at sikre, at de mest klimaskånsomme løsninger til at opnå formålet vælges. Samt sikre øget viden om emnet.

Formidling, inddragelse og forventningsafstemning

Naturpakkens skovdel er en stor satsning i dansk naturforvaltning. Der er stor interesse for det i befolkningen og både jubel og skepsis. DN håber, at Naturstyrelsen og alle andre aktører inkl. DN selv, kan løfte opgaven med at formidle viden og skabe interesse i en bredere kreds, så glæden ved biodiversitet og urørt skov kommer flere til del. Basal information samt forventningsafstemning kan også gøre implementeringen lettere at komme i hus med for alle parter.

Synspunkter om udpegningen af områderne

Størstedelen af områderne er klart baseret på de forskellige forskeranbefalinger, hvilket DN klart støtter. DN er bevidst om, at der er indhentet rådgivning fra flere sider baseret på forskelligt datagrundlag og at styrelsen derfor har foretaget en sammenvejning og muligvis afvejning mellem forskellige anbefalinger.

Generelt er det samlede areal som Naturpakken har specificeret (10.000 ha urørt skov, hvoraf en tredjedel i nåleskovsegne, og 3.300 ha anden biodiversitetsskov) fordelt på væsentlig flere områder i Naturstyrelsens udpegning end i anbefalingen fra KU/AU², hvorved den gennemsnitlige og faktiske størrelse af de fleste områder

² Petersen, A.H., J. Bladt, H.H. Bruun, R. Ejrnæs, J. Heilmann-Clausen og C. Rahbek (2017): Biologiske anbefalinger om udpegning af skov til biodiversitetsformål på statens arealer. Forskningsbaseret rådgivning fra Københavns og Aarhus Universiteter i forbindelse med regeringens Naturpakke. Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Københavns Universitet. 40 s. http://macroecology.ku.dk/dk/andre-publikationer/skove-tilbiodiversitet/Anbefalinger_skovudpegning_KU_AU_Final_15dec2017.pdf

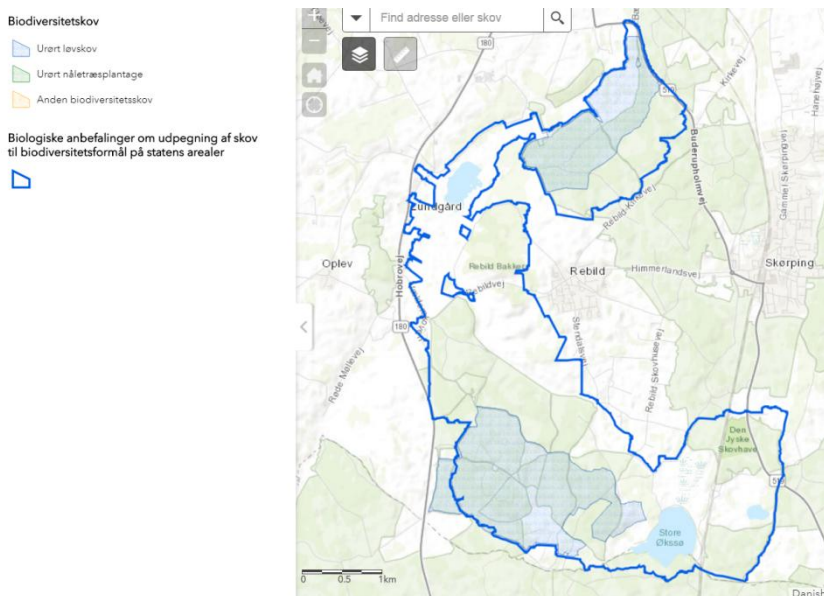
bliver væsentlig mindre. Det vurderes af forskerne bag KU/AU-anbefalingerne at have biologisk betydning, da store sammenhængende skovområder indebærer en række fordele for biodiversiteten. 1. prioritets skoven Jægerborg Hegn er reduceret fra 780 ha til 480 ha. Middel-/medianværdierne for 2. og 3. prioritets løvskove er reduceret fra 315/270 ha til 165/130 ha i følge KU/AU-forskernes sammenlignende notat³. **Det anser DN problematisk fra et biologisk perspektiv, hvilket jo er formålet med udpegningen.** Kan det være et hensyn til en større geografisk spredning af områderne?

DN anerkender, at det i specifikke tilfælde kan være velbegrunderet at justere eller afvige fra en anbefalet udpegning, men det ville i så fald være nyttigt med en forklaring. På trods af et godt kortværktøj⁴, faktaark⁵ for hvert område og selve rapporten er det svært at få det fulde overblik over alle de informationer og afvejninger, som har ligget til grund for udpegningerne og afgrænsningerne. For eksempel har vi ikke fundet informationer som stedfester 2020-analysens anbefalinger indenfor de enkelte områder (altså præcis, hvad der er anbefalet som eksempelvis urørt løvskov eller fortsat naturnær skovdrift).

Vi noterer os, at der er store afvigelser i Gråsten Skovene foruden Gribskov og Rold Skov, som er behandlet nedenfor. I Gråsten-skovene ligesom ved Åbenrå er der meget store biologiske værdier knyttet til de gamle løvskove, som fortjener en bedre beskyttelse og forvaltning for fremtiden.

Vi noterer os også, at Nørlund Plantage ikke er medtaget, trods en 2. prioritering i anbefalingen fra KU/AU. Her er der ellers muligheden for at skabe et meget stort sammenhængende naturområde på 1300 ha sammen med de eksisterende, beskyttede lysåbne naturtyper på Harrild Hede m.m. Kan det mon have noget at gøre med en række (af nogle) ønskede meget store vindmøller? I stedet er indenfor nåleskovsrammen udpeget Svinkløv Plantage. Den har vi ikke noget "ondt" at sige om, men den er alene anbefalet i 2020-analysen, og vi kan ikke se, hvor meget de forskellige anbefalede forvaltningskategorier dækker. **Vi bifalder at alle tre anbefalede nåleskovsområder med 1. prioritet er medtaget.**

Specifikt om Rold Skov

³³ "Note. Udpegning af skov til biodiversitetsformål på statens arealer: Sammenligning af Naturstyrelsens forslag med anbefalingerne fra KU og AU. KU, CMEC og AU, DCE. Marts 2018"

⁴ Kortvisning af områderne og anbefalingerne:

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=990f6aed447243a8a52b9f7efb91db66&extent=1660000.000%2C7166432.0857%2C1625462.5056%2C7973607.1044%2C102100>

⁵ Hjemmesiden med faktaark for hvert område:

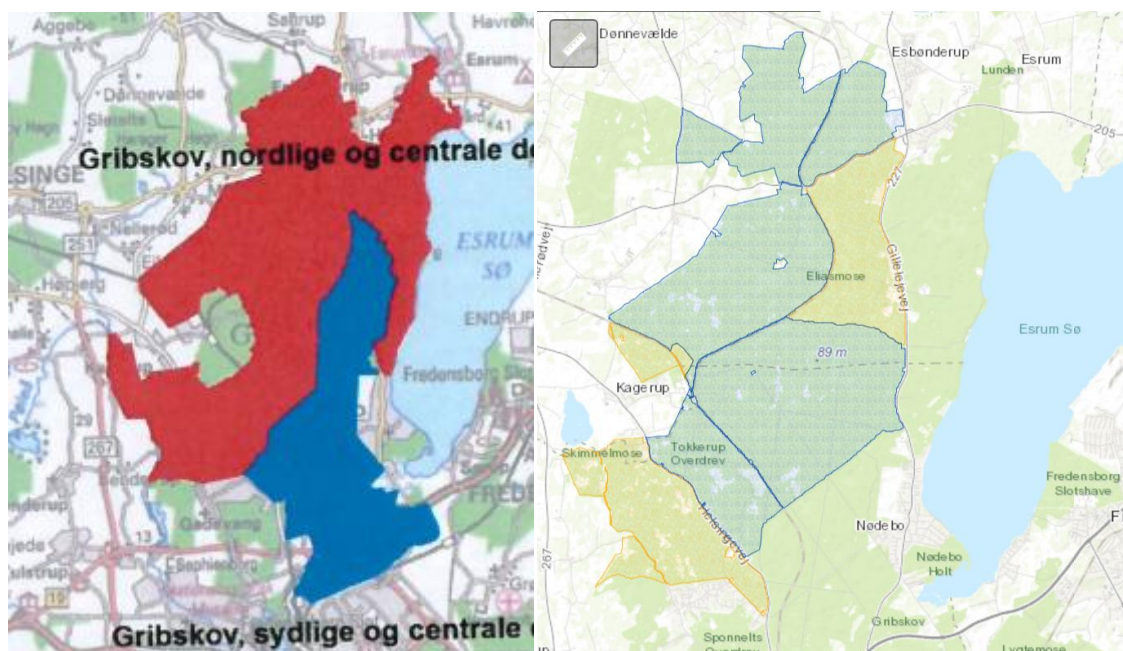
<http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/naturprojekter/naturpakken/>

Med kraftig streg ses CMEC's forslag til udpegning af urørt skov/anden biodiversitetsskov i Rold Skov, hele området er tildelt 2. prioritet. Med svagere skravering ses Naturstyrelsens forslag, som er reduceret til to polygoner, der foreslås udlagt som urørt løvskov.

DN anser det for helt korrekt, at Naturstyrelsens forslag er reduceret i sammenligning med CMEC's anbefalinger for så vidt angår Rebild Bakker og Gravlev Ådal, som i sine helheder allerede er fuldt beskyttede som græsnings-skov og § 3-natur. Disse områder er desuden af en beliggenhed, størrelse og karakter, så de ikke bør betragtes som en integreret del af skoven. **DN mener derimod, at de skovbevoksede arealer i CMEC's forslag burde være bibeholdt, da det ville give en enestående mulighed for et større, sammenhængende naturområde fra området omkring St. Økssø til Bjergeskov og området omkring Skadsholm.**

Dette område rummer samlet set noget af Danmarks mest varierede og spændende natur og knytter desuden an til den meget værdifulde Lindenberg Ådal.

Specifikt om Gribskov

Til venstre CMEC's forslag til udpegning af urørt skov og biodiversitetsskov i Grib Skov komplekset, rød = 1. prioritet, blå = 3. prioritet. Til højre NST's forslag, grøn skravering = urørt løvskov, gul skravering = anden biodiversitetsskov.

I Grib Skov har forskerne fra CMEC peget på udlægning af næsten hele det store skovkompleks til urørt skov/anden biodiversitetsskov. Undtaget er kun størstedelen af Harager Hegn, en mindre del af Esbønderup Skov, et område omkring Kagerup Station, Gadevang Skov og Nødebo Holt. Omkring 2/3-dele af den af CMEC foreslåede udpegning er vurderet som 1. prioritet og resten som 3. prioritet.

DN finder dette forslag særdeles godt, og så det helst bibeholdt i fuldt omfang med den lille undtagelse af Solbjerg Eng sø med omgivende græsmarker, som ikke findes relevant.

I Naturstyrelsens forslag til udpegning af urørt skov og anden biodiversitetsskov i Grib Skov er der foretaget store ændringer, som DN umiddelbart finder uheldige, og i hvert fald savner yderligere forklaring på. Det drejer sig først og fremmest om store reduktioner, men også om et par mindre udvidelser, sidstnævnte først:

Der er medtaget en mindre del af Harager Hegn og nordenden af Esbønderup Skov, hvilket DN finder udmærket, men desuden et område omkring Kagerup Station, som er meget stærkt

domineret af rødgran. Udpegningen skal være sket på baggrund af en anden forskningsrapports analyser af forekomsten af rødlistede arter på naturstyrelsens arealer (Buchwald og Heilmann-Clausen). Der er nemlig i dette område sket fund af den globalt rødlistede blank gæstemyre, som kun lever i den almindelige røde skovmyres tuer. **DN finder god grund til at gøre en særlig indsats for arten, men stiller spørgsmålstejn ved, om urørt skov i regi af Naturpakken er det rigtige redskab.** Indfasningen af området til urørt løvskov (NB) ville logisk bestå af en forholdsvis omfattende hugst af rødgran og den generelle udvikling i en urørt skov vil også give langt mindre dominans af rødgran i fremtiden, og dermed færre (og måske især færre store) myretuer.

Gad vist, om den kunne klare sig ved almindelig naturnær skovdrift i en skovudviklingstype med stor andel af gran? Vi er dog bevidste om, at 2020-analysen ikke anbefaler dette her.

DN finder det stærkt uhensigtsmæssigt, at der er sket et kraftigt bortfald af de løvskovsdominerede dele af Grib Skov, som CMEC's rapport foreslår udpeget. Det drejer sig om Søskoven "i bred forstand", det vil sige hele området øst for Gillelejevej fra Nødebo til Esrum, og om den sydlige del af skoven mellem Helsingevej og Gillelejevej inklusive Stenholt Vang.

Generelt har man beholdt de centrale dele af Grib Skov, som enten er nåleskov eller på et tidspunkt har været det, som en del af naturstyrelsens forslag til udpegning af urørt skov/anden biodiversitetsskov, mens meget væsentlige, løvtrædominerede dele af skoven er udeladt.

DN ønsker i denne sammenhæng at gøre opmærksom på vigtig, fagligt velbaseret viden om skovene, som der burde tages hensyn til:

- I forbindelse med et forstkandidatspeciale i 2003 om Grib Skov som centrum i en kommende nationalpark i Nordsjælland undersøgte Stine Rytter og Jane Grønning omfanget af løvskovskontinuitet i Grib Skov. Ved grundige studier af gamle driftsplaner lykkedes det dem at kortlægge de områder i skoven, som har kontinuitet som løvskov tilbage til skovudskiftningen.
- Det er et veletableret faktum, at blot én generation af granskov bevirker en komplet nulstilling af det pågældende skovareals oprindelige biodiversitet.
- Flemming Rune Petersen, tidligere forsker på FSL, har i en desværre upubliceret undersøgelse påvist, at selv om man etablerer bøg igen efter blot én generation rødgran, så er anemonerne ikke vendt tilbage igen efter hverken 20, 40, 60, 80, 100 eller 120 år!

Sådan grundlæggende viden burde, sammenholdt med bredere funderede biodiversitetsmæssige samt landskabelige, kulturhistoriske og rekreative betragtninger, efter DN's mening tillægges større vægt end tilfældet tilsyneladende har været.

En mere helhedsorienteret betragtning vil særlig pege på, at Søskoven bør udlægges som anden biodiversitetsskov. At det ikke bør være som urørt skov skyldes, at det forekommer oplagt at genetablere hele den berømte vangerække fra det frederiksborgske stutters tid som græsningsskov, hvilket tilmed allerede er sket på forbilledlig vis i den sydlige del omkring Dronningens Bøge.

Hvad den sydlige del af Grib Skov angår, er der også her højere grad af løvskovskontinuitet end i skovens centrale dele, og Stenholt Indelukke/Odderdamsengene med omgivelser, hvor der i 1994 er udlagt et stort område med græsningsskov og urørt skov, bør fremhæves. Området er et biodiversitetsmæssigt centrum med bl.a. det største antal ynglende fuglearter og det højeste antal registrerede karplanter af noget delområde i Grib Skov, hvortil blandt andet kommer flere rødlistede sommerfugle. Det virker oplagt at lade det være centrum i et større område med både urørt skov og aktiv forvaltning for biodiversitet.

Øvrige lokale bemærkninger om specifikke områder

DN Rudersdal

I vores kommune har vi både Jægersborg Hegn og Rude Skov, der er omfattet af disse planer. Det kan ikke pointeres nok, at den drift der planlægges for disse skove de næste 10-15 år skal understøtte målsætningen om max biodiversitet og derfor kun i meget begrænset omfang tillade hugst. Rude Skov bør som helhed med biodiversitet også omfatte den del, som ligger øst for Hørsholm Kongevej af hensyn til de to store søer samt Søllerød Naturpark.

DN Hillerød

DN Hillerød afsender et selvstændigt høringssvar om processen generelt og de specifikke områder i Hillerød Kommune. Kommentarerne peger i samme retning som DN's fælles høringssvar. Her er et udklip:

40:Nejede Vesterskov

I Nejede Vesterskov er 59 ha udpeget til ny urørt skov og bidrager hermed til, at hele Nejede Vesterskov fremover vil henligge som urørt skov til gavn for det varierede plante og dyreliv. Nejede Vesterskov er en gammel skov med stor kompleksitet og adskillige §25 områder, og vi glæder os over, at den i fremtiden vil kunne bidrage positivt til biodiversitetsudviklingen.

41:Store Dyrehave

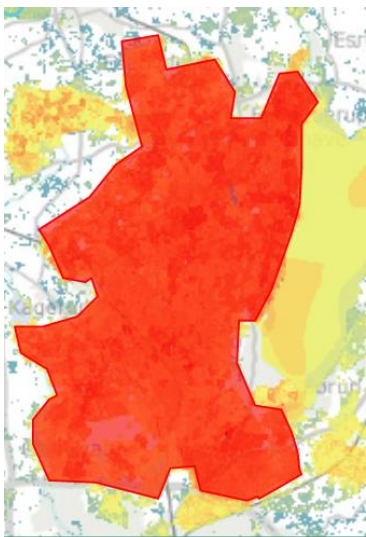
I forslaget til Udpegningen af skove til biodiversitetsformål er et område på 110.ha i St. Dyrehave udlagt til ny urørt skov. Det er glædeligt, at Naturstyrelsen har fundet området så værdifuldt, at det nu udlægges til urørt skov, selvom det ikke i eksperternes vurdering havde et interessant biodiversitetspotentiale og med sine 110 ha udpeget areal heller ikke kan siges at have en markant størrelse, som et væsentligt argument. Så meget mere kan det undre, at dele af det tydeligt afgrænsede skovområde såvel i den sydlige og i den vestlige del har mindre områder, som ikke indgår i udpegningen og som dermed heller ikke hverken bidrager til at øge det udpegede areal eller lever op til følgende målsætningen: "Udpegningen i forbindelse med Naturpakken adskiller sig fra tidligere udlægninger ved at fokusere på hele skove og dele af større skovområder frem for at fokusere på de aktuelt mest biodiversitetsmæssigt værdifulde dele af skovene."

42:Gribskov

Ved udpegningen af potentielle skovområder i Danmark er de anbefalede skovearealer i rapporten blevet inddelt i tre prioriteringslag, og den nordlige og centrale del af Gribskov er i prioriteringslag 1, altså et område som har alle muligheder for at bidrage positivt til udviklingen af biodiversiteten. Af samme grund undrer det os såre, at man i forslaget har valgt at se bort fra det område, som i almindelig tale kaldes 'Søskoven'. Helt præcist drejer det sig om området øst for Nødebovejen/Gillelejevejen, som i udpegningsforslaget hverken udpeges som urørt skov eller som biodiversitetsskov på trods af, det af eksperterne er placeret i 1. prioritetslag. Til gengæld er området "Gribs Plantage", som ligger øst for Gillelejevejen blevet udpeget til urørt skov, hvilket kan undre, idet dette område af eksperterne ikke er vurderet at have så stort biodiversitets potentiale, derfor placeret i lag 3, at det bør udpeges som urørt skov.

I "Skovrapporten" Petersen m.fl. 2016 står der"Det mest effektive virkemiddel til at forbedre forholdene for biodiversiteten i skovene er at henlægge områder som urørt." Urørt skov er således nødvendig for at vende tabet af biodiversitet, og derfor bekymrer det os også, at områderne 'Tibberup Holme' og 'Strøgårdsvang', vest for Helsingevej, som også i rapporten : Biologiske anbefalinger om udpegning af skov til biodiversitetsformål på statens arealer af Petersen,A.H. m.fl 2017 bliver klassificeret som hørende til 1. prioriteringslag, udpeges til biodiversitetsskov og ikke til urørt skov. I biodiversitetsskovene er der naturligvis også fokus på at bevare og udbygge biodiversiteten, men eftersom denne skovtype også udnyttes forstmæssigt, omend i reduceret omfang, ser vi med bekymring på om de forstyrrelser, det medfører, ikke vil bidrage til at gøre det vanskeligere at udnytte områdets potentiale.

Hvis man udvælger den del af Gribskov, hvor bioscore ≥ 14 er dominerende, får man ét sammenhængende skovområde (figur)

DN-Hillerød skal anbefale, at hele dette område udlægges som urørt skov, eller evt. som biodiversitetsskov, hvor højst 50 % af træerne bliver forstlig udnyttet.

Janne Aaris Sørensen ang. Gribskov – Naturfagligt Udvalg

Angående utilfredsheden med at, Søskoven langs Esrum sø i Gribskov ikke er medtaget som urørt skov: Denne del af skoven er meget benyttet af skovgæster (der er en vej og cykel/gangsti til Hillerød) og fyldt med grillpladser, overnatningssteder o.s.v. Desuden ligger der en del beboede huse og et traktørsted (Fænrikhus), hvortil man kan komme med en færge fra Fredensborg. Udsigten over søen er flot hele vejen og holdes fri fra tilgroning. Der er mange gamle egetræer med stor biodiversitet som bliver passet og friholdt fra tilgroning. Det ville da være synd, hvis denne meget lysåbne skov skulle lægges urørt og gro til. Det giver ingen mening. Om den bør være anden biodiversitetsskov kan man jo diskutere, men jeg ved ikke om det vil gavne noget. Nogen gange må man vel regne med at skovvæsenet har en god mening med det de gør.

DN Vesthimmerland

I Vesthimmerlands Kommune er af naturlige årsager kun udpeget skov på Livø. Her er tidligere 36 ha af skoven på øens nordlige del udlagt som "urørt skov". De resterende 66 ha af den egentlige skov på Livø (omfatter dog også et 13 ha stort hedeareal inde i skoven) udpeges nu som "anden biodiversitetsskov", men altså ikke som "ny urørt skov". DN Vesthimmerland har ikke umiddelbart indvendinger imod udpegningen.

Det i høring verserende driftsplanforslag for Naturstyrelsen Himmerland fordeler den skovbevoksede del af den nu udpegede biodiversitetsskov til (især) græsningsskov, plukhugstskov og stævningsskov. DN Vesthimmerland har ikke umiddelbart indvendinger imod dette forslag, som afspejler hensyn til den unikke gamle skov på Livø, kulturhistoriske hensyn og naturligvis hensyn til den rekreative brug af skoven.

Processen vil nu være, at der efter høringsperiodens udløb vil ske en planlægning for det udpegede areal og derefter en fornyet høring. Dette kan indebære ændringer i forhold til den verserende driftsplan for Naturstyrelsen Himmerland. DN Vesthimmerland imødeser denne høring.

DN Helsingør

Vi har ingen forslag til ændringer i de skove, der her i Helsingør er udpeget til urørt og biodiversitetsskov.

DN Fredensborg

Lidt udenfor den nuværende høring, men alligevel: Der kan muligvis være et biodiversitetspotentiale i at ændre den gamle udpegning af Grønholt Vang til urørt skov til at blive anden biodiversitetsskov for at udvide arealet med den naturpleje (høslet m.m.), som sker i dag. Det er dog også muligt, at det kan rummes under den nye definition af urørt skov, som i højere grad end tidligere tillader pleje.

Sten Asbirk ang. Bidstrupskovene – Naturfagligt Udvalg

Af nationalparkplanen for Nationalpark Skjoldungernes Land fremgår det, at Nationalparkfonden vil arbejde for, at statsskovarealerne Bidstrupskovene og Boserup Skov i højere grad eller gerne helt kunne overgå til at blive urørte eller udlagt som skov med biodiversitetsformål. Det kan derfor med stor tilfredshed og anerkendelse konstateres, at Naturstyrelsen foreslår hele Boserup Skov og de sydligste ca. to tredjedele af Bidstrupskovene udlagt til urørt skov eller skov til biodiversitetsformål.

Nationalpark Skjoldungernes Land er en af de fem danske nationalparker, som indeholder det største løvskovsareal, og det er derfor et område, hvor der er nogle af de bedste muligheder for at fremvise og opleve skovens natur og dyreliv. Den største biodiversitet er eller kan etableres på store sammenhængende naturområder, og det har også været en væsentlig parameter for udpegningerne. Det vil derfor være oplagt at udpege den øvrige del af Bidstrupskovens statejede arealer, således at der kan etableres et ca. 1.000 ha stort sammenhængende skovområde med urørt skov og biodiversitetsskov.

Baggrunden for at dele af Bidstrupskovene ikke er udpeget til skov med biodiversitetsformål er, at de har en aktuelt lavere bioscore/biodiversitet end de udpegede områder. Men områderne har en række mindre delområder med stor biodiversitet og områder med værdifulde skovstrukturer, således at de med den rette indsats – det vil sige udpegning til urørt skov eller biodiversitetsskov – kan udvikle sig til højdiverse områder. Det vil også give muligheder for, at det rigere plante- og dyreliv i de allerede udpegede dele af skoven kan sprede sig til disse nye levesteder og således etablere større og mere levedygtige bestande. En samlet forvaltning af hele skovområdet til biodiversitetsformål vil være langt at foretrække, og det vil være et meget, meget stort plus for nationalparkens indhold og image.

Men hvordan kan det lade sig gøre at finde 200-300 ha til Bidstrupskovene, når der samlet set er en øvre grænse for det samlede areal af skov til biodiversitetsformål på landsplan? Hvis man ser på, hvor mange 1. og 2. samt 3. prioritetsskove fra de biologiske anbefalinger fra KU og AU, som Naturstyrelsen har foreslået udpeget, kan det konstateres, at der er udpeget uforholdsvis meget areal 3. prioritetsskove samt 14 områder helt uden for anbefalingerne. Blandt de 578 ha områder uden for anbefalingerne kunne det overvejes at finde hektarer til fordel for Bidstrupskovene, og ligeledes blandt 3. prioritetsskovene hvor fx Pinseskov på 178 ha i strukturanalysen kun er udpeget på grund af sit potentiale, og Lindet Skov (171 ha) og Sønder Stenderup Nørreskov (196 ha) ikke er udpeget i strukturanalysen (se tabel 7, side 33 i Naturstyrelsens rapport om Udpegning af skov til biodiversitetsformål).

DN ser meget frem til at følge og bidrage til processen fremover. Dels i forbindelse med de kommende forvaltningsplaner for de enkelte områder, der kommer i høring som driftsplantilæg næste år, og dels i den fortsatte udformning af specifikke definitioner og retningslinjer for beskyttelsestyperne og indfasningen.

Med venlig hilsen

Nora Skjernaa Hansen
Skovpolitisk rådgiver i DN